

rná, mindjárt d és milyen nem zellene lehessen tudni, k, mi mindent ezt Kreindele, larabból, ami alatt, minden- Isten, hogy zakitsz. bőség onnan fentről bb és hama- s mielőtt még mból, ha Isten szenvedéseink német hazatérők esetre jel ez és that és az an- tünk.

gy tett, mint im mondotta. elő, akkorát, k, hét eltelt Tsarne sütött z házában nem dnőjéhez ment, hogy tőle köl-

ott. van ma? — nyomta köny-

o, Isten éltesse, roljon. olyan neki, amilyent

e kifogásom? Brágám, süss Menasse Cha- és adja Isten. örülmételésére

80°

sték

-féle

k

ek

-71.

ezárnyvár

en (Szapian-u.)

r mindenfélé

brillians mun-

itásokat. Va-

Foglalás és

Fogászati

huralok és

ezüstben.

áltó!

Sürgőnycim:

uj" 1273

készen és

1213

nól

ezhetők be.

lni csak a

Testvérek

endetail

iban lehet

selényi-u.)

sot, huso'ast

nemü tin ár-

árban vásárol

1110

Rt. Cluj

Szerkesztőség, kiadó- hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, - Brassai-utca 10. Az Uj Kelet telefonjai Szerkesztőség ..... 977 Kiadóhivatal ..... 844 Nyomda ..... 879 Héber osztály ..... 455 Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címen- dők. Kéziratokat nem adunk vissza és nem őriz- hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

V. évfolyam, 56. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. adar 11.

1922. március 11. Szombat

HERMANN GOLDSCHMIDT

W i e n I. Wollzeile 11.

tési árak

..... 320 le ..... 170 le ..... 90 le ..... 30 le

Egy szám/ára pályaudvaron és vidéken is 1 le 50 ban!

Csehszlovákiában

Egy hónapra ..... 25 ck Egy szám ..... 1 ck

Jugoszláviában

Egy hónapra ..... 20 dinár Egy szám ..... 1 dinár

Az elszáradt ág

Irta Ujvári Péter

A háboru még nem mezteleni- tette meg a civilizációt, hazugság alatt sátorozott még ember és embe- riség, mikor Szokolov belénk dob- bentette szörnyü meglátását arról az ágról, amely fájáról leszáradt. Ráis- merni meddőre és esőkevényre, kü- lönséget tenni igaz nép és nemigaz között alig lehetett akkor, mert a kultúrkomédia még nem leplezte le komédiáit. Szokolov mégis rá tu- dott ismerni a magyar zsidóra és meg is tudta mondani: hogy mi már ki- hanyatlottunk a zsidó nép vegetáció- jából, mert száraz ága vagyunk csak az erőteljes zsidótörzseknek. Az élő népek történetéből a holt népek herbáriumba préselte bele ez a le- sújtán kemény igazlátás a magya- rul beszélő zsidóságot. Mi, akik le- velei vagyunk ennek az ágnak és akik elsodrótunk tőle, nem hihettük el, nem akartuk elhinni, hogy az az erő, amely pezdülésekre kényszerít, végképen kifogyott már az anya- gából. Láttuk mi is a hervadást, de mindig reméltük: egyszer még ki fog hajtani az eifonnyadtak látszó magyar zsidóság. Egymillió zsidót nem taphat rothadó avarnak maga alá a zsidóság. Egymillió zsidó még- is csak több, mint egymillió falevél és ha mástól nem, a vihartól mégis visszaköveteli egyszer elszórt gyer- mekeit. Van úgy, hogy egy ág el- szárad. Ezer más ág éli az ő életét; a törzs, úgy véli, nélküle is virulhat. De ha vihar jön, nemesak a törzset, de a száraz ágat is megrázza és rá- érezvén, hogy a törzshöz tartozik, vele borzong és vele akarja az egy- jővőt.

Ez a tavaszi borzongás már ki- rezdül a magyarországi zsidóságból. Még nem érzik, vagy érzik már, de még nem vallják be, hogy azon a törzsen, amelyből kinőttek, sem el- száradniok idő előtt nem szabad, sem más életet nem élhetnek, mint maga a fa, amely beléjük hajtja az erejét. A magukmegőrzése még homályos, de az a szél, amely sir az ő avar- jukon, már zsidó jajokat sóhajtoz.

Előttem van az „Egyenlőség” feb- ruár 25-ikén megjelent száma. Meg- téréssel nem gyanúsítom meg ezt az újságot, látok benne kijelentéseket, gyöngé sarjuit az ebredésnek, ame- lyek vágyakozva kuszának vissza a törzshöz, mint a folyondár, amely után indul, hogy megtalálhassa a maga életének feltételeit. Elfajzott sikolyok és elfojtott örvadás között vádoló igazságok dühörognak. A „Vi- lág” című lap még most is fehér zsidókról ír, a sárga folt önkéntesei- ről, akik Héjjas és Prónay karjaiban hemperegnek. De az „Egyenlőség” keze már ráreszkelt a megbeszteleni- tett mellekre és szegyenkezve tapo- gát a sárga folt után, amelyet önként magukra vettek. Még nem tépi le, de nemsokára talán már le fogja tépni.

Vezető cikket ír ez az újság és amit két esztendő alatt konokul tagadtok, nagytorku betűkkel ordítja most ki magából. Pogromot akar- nak. Ez a cikk címe és ez a vádja is. Megírja, hogy február 14-ikén nagygyűlést tartottak az Ebredő Ma- gyarok és e gyűlésen elsőül Prónay Pál beszélt. Beszédének lényegét így adja vissza az „Egyenlőség”:

A zsidóság hatalmas tökéjével szemben az ebredőknek csak két fegyverük van. A

szív és az ököl. Ha a harc úgy kinyája, döntsön az ököl.

Ezután Héjjas Iván szólalt fel. Megint az „Egyenlőség”-et idézzük. Héjjas ezt mondta:

A tett korbácsával fogjuk megoldani a zsidókérdést. Az ebredők nem kérik senki támogatását, de aki nem támogatja őket, azzal leszámolnak.

Február 18-ikán megint gyüle- sztek az Ebredők és ekkor Buda- váry szónokolt. Ő már nyiltabban beszélt. Az ököl és a korbács csak szóvirág, aminek ő nem a barátja. Megmondja, mit kell érteni a tett utja alatt, amelyet plakáton hirdettek az Ebredők.

Példát kell venni a fascistáktól. A fas- cisták azokat, akik nincsenek velük egy véleményen, eltüntetik az élok sorából. Vegyünk példát fascista testvéreinktől. A világ zsidósága el akarja törölni Magyar- országot. Rázzuk le ezt a piszkos igát.

A hallgatóság — írja az „Egyen- lőség” — megértette szónokát. Amit a szónok nem mondott, nem mon- hatott ki, azt kimondták a közbe- szólók. Pogrom kell! — üvöltötte az egyik, a másik pedig azt, hogy 24 óra alatt végezni kell velök.

Mindezek után pedig ezt írja az „Egyenlőség”:

Eddig is túrtunk. Túrtuk az atrocitások százeit. Most is túrtunk. A mai és a két esztendő előtti helyzet között azonban mégis van némi különbség. Akkor a korbács, az ököl, a tör és a hurok, amellyel a zsi- dókérdést megoldani kezdték, egy olyan országban kezdett el működni, amely még majdnem életképes volt. Amelyet még fel lehetett támasztani. A korbács, az ököl, a tör és a hurok azonban — két év alatt — betöltötte hivatását... A korbács és az ököl, amely lesújt: Magyarországot fogja szíven találni.

Ebben az iszonyatokkal kitűskéz- zett cikkben csak történelmet írt az „Egyenlőség”. A maga érzéseit még elnyomja és a következtetéseit el- hallgatja. De nem sikkasztja ki a labból. Csak más helyen fesletti ki a lelkiismeretéből és más formában, mint amilyenre a vezérek stílusa kötelez. A hatodik oldalon van a konkluzió. Itt már nem is a lap- szerkesztő beszél, hanem Bródy László, aki nem politikus, hanem póéta és nehezebben tapossa vissza magába azt a keserű jajongást, amely kitor belőle, amikor megérzi, hogy két világ között megsemmisi- téssel fenyegető örvény felett lebeg. „Üzenet a Monte Tombának” című versében ezt írja ki magából ez a fiatal zsidó póéta:

Te szörnyü, bolond hegy, amelyre az ifju idöm erejéből előlítottam a gesztanyelűt, tudd meg ma a utkot, a mélyet, amely leszakítva a fátylat, az ég fölé fúrad: nem voltam magyar!

Ki lopva tapostam az éjbe a vérbe megázott, részeg köveid s betegen a halálba botoltam, ki lődögölkön lakomázva hizott, s befogtam az orrom alá a ritka bokorban: nem voltam magyar!

Ki csusztam, akárcsak a gyík, a pokol [szakadókán, a gödörbe [vetettem, Mig szent gyermekéveimet

szívembe dudolt a merész Balaton a kunsági kalász kacagott a szememben: nem voltam magyar!

Melldöngötés ez, akárhogy hall- gassam is. Erzi, hogy elsodrótott va- lahonnán, de még ide-odatapogatózik a kitépett gyökerekkel. Fáj neki, hogy elszakadt és most még csak keserü gunyban tombolja ki magát ez a fájdalom. De nemsokára talán

már vallomás lesz a vádból és tudni fogja, hogy egészen zsidó és akkor is az volt, mikor még nem érezte, hogy az.

Es a százérek is talán idejut- nak. A régi fanatizmusuk már meg- tört. Már kezdenek kételkedni és ke- resik az önmegismerést. „A választá- sokról és a zsidóság” című cikkben ezt írja az „Egyenlőség”:

Nem lehetetlen, hogy a zsidóság a leg- közelebbi nemzetgyűlési választásoknál arra az álláspontra fog helyezkedni, hogy nem fog élni a szavazati jogával és nem vesz részt a választásokban. Ha az anti- szemitizmus fellöbbedő lángjai meghusi- tanák a választások alkotmányos lehetősé- gét, akkor a zsidóság csak a választá- soktól való tartózkodással dokumentálhatja, hogy a terror nyomása alatt sem hajlandó magát eszközül felhasználtatni egy olyan politika részére, amely az ő törvényi és gazdasági elnyomását írta zászlajára.

Balfour nagy beszéde

Lloyd George a világtörténelem legnagyobb kor- szakának legjelentősebb alakja

Az Uj Kelet tudóstíjótól

Az angol válságról néhány nap óta ellentmondó táviratok vannak forgalomban. Már arról érkezett hír, hogy a válság elsimult, de Chamber- lain bejelentése az alsóházban, hogy Lloyd George váratlanul megbetege- dett, arra enged következtetni, hogy politikai betegségéről van szó s a vál- ság még mindig tart. A koalíció vezetői új pártalakításon dolgoznak, ez az új párt az unionisták és a nemzeti liberálisták fúziójából kerül- nek ki. A fúzió Lloyd George támo- gatására alakulna. Megirtuk tegnap, hogy Balfour nagy beszéde lénye- gesen tisztázza a helyzetet. Ez a beszéd most elhangzott. Balfour Lloyd George után talán a leg- jelentősebb politikai egyénisége Ang- liának. A washingtoni konferen- cián legutóbb igen nagy sikert arat- tott a jelenlegi kormánykoalíciónak legtekintélyesebb tagja. Az ő maga- tartása alkalmas arra, hogy a vál- ságnak fordulatot adjon. Mr. Arthur Balfour a politikai krízissel kaposo- latban többek között a következőket mondotta:

— Évek hosszú sorát töltöttem el azzal, hogy Lloyd George ellen har- coltam. Igazán mondhatom, hogy alaposan ismerem. Senki se viselt a háboru alatt nagyobb terhet és senki se vette volna magára. Soha állam- férfi ilyen új meg új kényszerítő szükségességek előtt nem állott. Lloyd George nemesak barátságot tanusított, de nagy eredetiséget is és nemesak a maga egyéniségének a hatalmát, de Anglia tekintélyét is megővta a hatalmaknál.

Lloyd George kétségtelenül a vi- lágtörténelem legjelentősebb kor- szakának egyik legjelentősebb alakja.

Lehetetlenség öt arról a talapzatról ledönteni amelyet ő a nemzeti galé- riában már ma is foglal. Ha Lloyd Geoge érdemeit nem akarjuk elis- merni, ha félreismerjük őt, sem az országnak, sem a pártnak nem te- szünk szolgálatot. Valóban lehetséges, hogy a miniszterelnök elkövetett hi- bákat, de Anglia se dicsekedhet az- zal, hogy mindmostanig hibátlan an- gyalokat hozott volna létre.

Balfour ezután ezeket mondotta:

— Azt mondták nekem, hogy Lloyd George mefisztofeles zsenije valamennyi unionistát megcsalta és az orránál fogva vezette. Ezt én nem

Ime: a magyarországi zsidóság nem akar már eszköze lenni olyan politikának, amely az elnyomás tör- vényét írta fel zászlajára. Ebben már a faji öntudat lüktet. Még gyöngén, de mégis észrevehetően már. Ez már nem a száraz ágnak a zendülése, hanem azé, amelyet más fába oltot- tak be. Mert ez fáj. Mert más tör- vény szerint élni és erőt bontani, bizony nagyon fájdalmas. Az em- berfák még kínosabban érzik ezt a szörnyü kényszerítést. És ha egyszer megérik magukban a maguk törvé- nyét, akkor megkötik magukat és csak e törvény szerint akarnak élni és virágozni. A magyarországi zsi- dók nem száradtak még le a zsidó törzsről. Csak a más fajba való olt- tás miatt szenvedtek. Sokáig talán már nem fognak szenvedni emiatt.

hiszem. Balfour beszéde erélyes fel- hívás, hogy mindenki maradjon hü a koalícióhoz. Erősen hangsúlyozza, hogy az ország érdekében áll, hogy annak a sorsát olyan kormányának a kezében hagyják, melyet a legnagyobb párt, amelynek ő maga is tagja, támogat. Ez a konzervatívok pártja. A két párt- rendszer minden csodálatra méltó.

Ha a pártok nem szövöztekek volna, sohase nyerték volna meg a szövözteségek a háborút.

Beszédes példája Irország, az egység e hatalmának. Senki se volna abba a helyzetben, hogy a nemzetet olyan ragyogó eredménnyel keresztülvigye a nehézségeken és az akadályokon, mint Lloyd George. Nem arról van szó most, hogy politikai elveket feladjunk, a szemébe kell tekintenünk a dolognak és meg kell tudni miképen áll a helyzet.

A végén beszédének valamennyi konzervatív barátját és politikus társát energikusan felszólított Balfour, hogy lojálisan támogassa a kormányt. Azt hiszik, hogy Balfour beszéde, amely egyuttal barometere a válság nagyságá- nak, nem téveszti el hatását.

— Nagyatádi Rakovszkyról. Buda- pestről jelentik: A Gábor Áron-kör erdélyiekből álló küldöttsége megjelent a kor- mány klubhelyiségében, ahol Bethlen mi- niszterelnököt keresték. Bethlen helyett Nagyatádi Szabó fogadta a küldöttséget, melynek szónoka tiltakozott Rakovszkynak az erdélyi mágnások kritikája ellen. Rakovszky az az ember volt, aki soha- sem azt kereste, hogy igazat mondjon, hanem azt, hogy nagyot mondjon. Rakov- szky kritikája a hazugságok bombája — mondta Nagyatádi, aini nem robbanhat fel.

— A kormánylap az ellenzék vá- lasztási terrorjáról. Bukarestből jelen- tik: A „Viitorul” az ellenzéki lapok- nak a liberális oldalról történt válas- ztási erőszakoskodásokra feleelve, több ellenzéki erőszakoskodásról számol be: Így Caracalban megtámadták a liberá- lisok vezérét, Zanoida polgármestert, rálőttek, majd a segítségére siető párt- hivat megverték. Hasonló eset történt Galacban is.

— A tisztikar fizetésemelést kér. Bukarestből jelentik: A hadügyminisz- terhez ma kérvény érkezett a tisztik- artól, amelyben tekintettel a fokozódó drágaságra, a tisztii illetmények eme- lését kéri.

„Mozgósítási parancs“

Akták az „Orgesch“ német ébredő egyesületből

Az Uj Kelet párisi levelezőjétől —

Páris, március 8. A párisi „Éclair“ legújabb számában Georges Bonamour rendkívül érdekes leleplezést közöl a németországi „Orgesch“-ről. Ez a német egyesület tudvalólag azért küzd, hogy a régi császári Németországot teljes területi függetlenségével helyreállítsa. Ebben a tekintetben hasonlít az Ébredő Magyarok Egyesületéhez. Az Orgesch a békeszerződés értelmében fel kellett oszlatni, a német junkerek azonban találtak módot arra, hogy ezt a reakciós és irredenta gépezetet újra működésbe hozzák. Most még nagyobb titokban dolgoznak, mint azelőtt. Tagjaiknak belépésükkor a következő esküt kell tenni:

„Kijelentem becsületszavamra, hogy német eredetű vagyok. Kötelezem magam, hogy az egyesület szabályait betartom és aszerint viselkedem. Feltesseimnek az egyesületben feltétlen engedelmséget fogadok. Hallgatni fogok mindenről, amit az egyesületről tudok, még akkor is, ha megszűnnék tagja lenni.“

Aki ezt az esküt megszegi, azt az Orgesch törvényszéke elé állítják, amelynek „Vehme“ a neve és titkosan működik. Birái nem hivatások, hanem szabadfoglalkozásuk és ezért „szabad bírának“ hívják őket.

Az „Orgesch“-egyesület minden tagja egy mindenkorra szóló mozgósítási parancsal van ellátva. Ebben a parancsban utasítás van mindarra vonatkozólag, amit „Hívószó“ esetén tenni kell. Ime, a düsseldorfi „Orgesch“ mozgósítási parancsa:

„Mozgósítási parancs.“

Düsseldorf, 1921 aug. 11.

„Hívószó“ esetén minden Orgesch-tag a következőkkel lássa el magát:

1. Rucksack, amelyben legyen: törülköző, szappan, egy váltás fehérnemű, szalvéta, csajka és két-három napra való eledel. A lábon erős cipő, lehetőleg bakancs, sportruha vagy régi uniformis.

2. Az utirány lehet:

a) Duisburg, Hamm, Hanover, Berlin, Reppen, Woihau, Leignitz, vagy Sommerfeld, Breslau,

b) Elberfeld, Soest vagy Arnsberg, Magdeburg, Breslau.

3. Az utiköltség Düsseldortól Breslauig D. vonattal harmadik osztályon 183 márkába kerül.

4. A csoportvezetők lássák el magukat sippal.

Aláírás: Vogelín, adjutáns.“

Az Orgesch-szervezetek tagjai egészen nyíltan gyakorlatoznak. Bonnban, Koblenzben, Mayencenben és Kölnben az „Orgesch“ tagjai minden szombaton katonaruhában, vállukon hátizsákkal kimennek a mezőkre, amelyeket erre a célra kiszemeltek és ott rendes katonai gyakorlatokat végeznek. Az antantkatonaság, amelyből minden városban van legalább is néhány tiszt és közlegény, csodálatosképpen, hagyja az „Orgesch“-t élni és ifjait manőverezni. Az „Orgesch“ óriási propagandával dolgozik és különösen az egyetemi városokban fejt ki tevékenységét. Hozzávetőleges számítás szerint az „Orgesch“-nek egész Németországban már is egymilliótszáz ezer tagja van.

Az „Orgesch“ hazafias működése, a legtöbb helyen, munkásüldözéssel és antiszemitizmussal párosul. Vezetői ebben a pillanatban azon fáradoznak, hogy a lakosságot az elnökválasztásra „előkészítsék“. Ez annyiból áll, hogy a militarista és irredenta Kappnak, akit a névhez, a háború befejezése és Vilmos császár elkergetése óta, az első nagy puccs fűződik, csinálnak propagandát. Ha Kapp kerül Németország elnöki székébe, akkor ez — az „Orgesch“ győzelme lesz. És akkor ismét félni lehet egy újabb háborútól. Az „Orgesch“-sel és Kappal szemben, aki, sajnos, Németország lakosainak nagy többségét jelenti, a munkásokon kívül, az intellektueller aránylag kis számu, de annál lelkesebb csapata áll, élén Gerhardt Hauptmannal.

Paul Lévy

A kétarcu John Bull

Balfourtól a Morning Postig

Az Uj Kelet berlini munkatársától.

Berlin, március 8. A szigetországban csak akkor szoktak „kérdések-ről“ cikkezni, amikor ezek a „kérdések“ már közelebről érdeklők az angol zsebet. Az angol zseb pedig bőkezű, amíg megfelelő gazdasági kárpótlást, business remélhet. Hogy azután a businnes valóságos, alaposan kiaknázható aranybánya formájában realizálódik-e, vagy csak újabb beruházások árán, — ettől függ a mindenkori angol liberalizmus. Mert valljuk meg őszintén, mindig nagy rejtély volt a civilizált nyugat számára, ha John Bull, aki indusok és arabok tizezreit hidegvérrel megszároltatta le, egy-egy elnyomott nép érdekében sikra szállt...

Rejtélyes volt az angolok zsidóbarát politikája. Nem lehet ezt az angol-zsidóság tagadhatatlanul nagy politikai befolyásával magyarázni, hiszen a háború előtti évek angol zsidósága — kis kivétellel — angolnak vallotta magát. Anglia befelé nem csinált ostoba zsidókérdést, nem is volt miért, hiszen a szigetország kereskedőit sohasem kellett féltetni a zsidó konkurrenciától. Kifele azonban annál inkább szüksége volt a brit birodalomnak egy jóindulatúan kezelt zsidókérdésre, minthogy a szét-szort, gazdátlan zsidóság, — melynek a hatalmi politikához amúgy sem volt sok köze — megbízható szövetségest jelentett még a gazdag és óriásországnak is. A Pitték és Lloyd Georgeok népe nem vetette meg a zsidó jóindulatot, nem nézte le a „hazátlanokat“, nem, ezt a luxust csak a hortlyak és fangerek népe engedhette meg magának Anglia minden látszólagos és tényleges szövetségeseitől, mellette is egyedül állt. Irigyletek, lesték minden terjeszkedő mozdulatát. A háború kockázatát nem kellett egyedül vállalnia, a vérontás mesterségét ügyes diplomatakezek megosztották Kelet és Nyugat között, de a békés gazdasági építést már egyedül kellett megkezdnie annak az országnak, amelynek eddigi fejlődését a hajók és ágyúóriások biztosították.

Kellett szövetségeseit találni. Bárhol. Bármilyáron. Lord Balfour nem hiába tett ígéretet 1917-ben az egész zsidóságnak, hogy Anglia minden nemzeti törekvésüket mélyen felkarolja. Akkor még érhető volt a nemes felebarátulás. Ma is magyarázgatják a brit szakértők, hogy a „szuezi csatorna mellett nem volt szabad izolált angol törekvéseket nagy nemzetek akaratával szembe-szegezni. („Daily Chronicle“, február 27.) Ugyancsak most mutatott rá Sir Alfred Mond egy cionista gyűlésen, hogy a „zsidóság és angolság érdekei mindig egy uton haladnak.“

Am van egy másik tábor is. A businnesmanek, a vérbeli kereskedők tábor. És egy harmadik. A munkásoké. Az előbbi nem jó szemmel nézi azt a „hallatlan pénzbefektetést, amelyből Angliának csak bosszúsága lehet.“ („Morning Post“, január 27.) Az utóbbit a zsidókérdésben is csak a proletárság szempontjai érdeklik. Mindenesetre az idők jele, hogy a liberalizmusában és konzervatizmusában egyaránt konok Angliában két társadalmi réteg kezd kellemtelen kíváncsisággal a zsidó mozgalomra felfigyelni.

A munkások ma még nem nagyon foglalkoznak a „kapitalista“ zsidó állammal. A „Daily Herald“ néha-néha közöl egy-két „imperialista hírt“, vagy figyelmezteti a kormányt, hogy ne pazarolja a munkáság pénzét palesztinai katonaságra. A „Labour Party“ lapjának ma még nincs nagy külpolitikai jelentősége.

Kellemtlenebb tiszurásokkal kedveskedik a „Morning Post“, amely nagyon-nagyon közel áll a — mindenkori — angol reakcióhoz. Ez a lap a legkitűnőbb külügyi információkat szerzi be az angol világbirodalom négy sarkából és ma, amikor

Irország független állam lett és Egyiptom autonómiája is kezd testet öltetni, a „Morning Post“ már újabb rémeket idéz és menteni szeretné a veszett fejse nyelét. A fejse nyele — a pénz. Money. Business.

A pénz jelszavára pedig megindulnak a betűármádiák, katonás fegyelemmel felsorakoznak a szöszökek. A „Morning Post“ megkondítja a vészharangot.

„Az angol adófizető polgárnak hat és félmilliójába került a zsidó állam 1920-ban, négy és félmilliójába 1921-ben és legalább két és félmilliójába fog kerülni a zsidó állam 1922-ben.“ („Morning Post“ január 26.)

Idáig reményes volna a dolog, ez a kijelentés tüzet, rideg, de őszinte. És hiába szólalt fel ellene Alfred Mond, hiába magyarázta, hogy Anglia becsülete és tekintélye függ a palesztinai zsidóság jóorsától, nem hallgattak rá abban a táborban, amelynek csak egy féle tisztessége, egy becsülete van: a pénz. Money. És megindul az a másik-fajtájú rágalmazó hadjárat, amelyet mi oly jól ismerünk a Duna-Tisza-közi politikai színműhelyek idejéből. „The Britons“ címmel néhány megfizetett dologtalan angol ifjú amolyan nyugati „Ébredő“ egyület alapított, amelynek első ténykedése az volt, hogy „Idegen veszély otthonunkban“ („The alien menace in our homes“) címmel népgyűlést hívott egybe. Prescott-Decie tábornok volt a gyűlés diszszónoka. Amit mondott, azt katonásan rövidre fogta.

Elmesélte, hogy „a világ minden országában alkalmá volt megfigyelni a zsidóság káros működését, Irlandtól Oroszországig és a vörös Moszkvától a bankárok Frankfurtjág, így hát jogosan állítja, hogy az ir forradalom sikerét is a zsidók mozdították elő...“

Hogy honnan vette ezeket a kitűnő adatokat, azt Prescott generális sem kívánta elárulni a kíváncsi tömegnek. Bizonyára ő is Shakespearerrel érez: „Több dolgok vannak földön és égen mintsem bölcselmelek felfogni képesek!“ Viszont mi sem természetesebb, minthogy a „népgyűlés“ határozati javaslatot fogadott el, amelyben követelt, hogy „az idege-nektől vonják meg az egyenjogúságot.“

A gyűlölködők tábor. A gyűlölködők tábor. A gyűlölködők egy arab delegáció jelentését kürtölték világgá, amelyben világosan értésére adják az angol népnek, hogy „égbekiáltó igazságtalanság történik, ha 90 százalék arabot néhány százalék zsidó kenyekedyére biznak.“

És mi közük van Palesztinához? (Kérdi a „Morning Post“.)

„Palesztinában alig 300 évig uralkodtak a zsidók — 2000 év előtt!“ Kevesebb igényük lehet rá, mint az egyiptomiaknak, akik 500 évig tartották megszállva Jeruzsálemet, vagy a rómaiaknak, akik 600 évig voltak itt urak. Vagy arabokról szóljunk-e, akik 500 éven át tanyáztak itt, meg a kereszties lovagokról, akik 200 esztendőig védtek a földet?“

Nem — mondja a „Morning Post“ — A zsidók könnyen szeretnének országhoz jutni. (!) Kiválasztának szomorú történetük lapjaiból egy korszakot, amely 240 évig tartott és ezt szeretnék visszaesimálni. (!) Pedig ne felejtsek el, hogy a kereszténység adta a cionista gondolatot (!) ...

„Hilátlan nép. (Mondja a „Morning Post.“) Propaganda tekintetében az irrekhez hasonlítanak. Két jellemző vonásuk van: tipikus arcuk és nagy üzleti ravaszságuk. De az elsöben a kínaiakkal és a bantu-négerekkel osztoznak, a másodikban a levantiakkal (!)“

Irek. Bantunéger. Levantiak. Ennél már csak egy rosszabb fajta létezik. Miért ne mondjuk ki mindjárt — zsidók!

Nem szabad ezeknek a tiszurásoknak nagyobb jelentőséget tulajdonítani. Olvassuk a „Manchester Guardian“ vagy a „Daily Express“ és azonnal más légkörbe jutunk. Amit az angol nagy ipar lapja mond, az ma Anglia szava. „Évszázadokig éltek zsidók, arabok és keresztények békés egyetértésben. Mindegyiknek jobb lesz a sorsa, ha a török uralmat

bármily más nép uralma váltja fel. Angliának nagy terhet jelent a palesztinai katonaság fentartása. De vállalják ezt a terhet becsülettel, kitartással. Angliának a zsidóság csak jót hozott. Ami kereskedelmünket nem bénítja meg, nem köti meg egy nemzet, amely a békés haladás útjára törekszik. Mi nem akarunk palesztinai hatalmi politikát folytatni. Nekünk Kiszásziában gazdasági érdekeink vannak.“

Ugy van. Gazdasági érdekek kapcsolják az angolt a zsidósághoz, realis (tehát szoros) kapcsolok. Ha úgy tetszik: pénz. Money. Business.

Faludi Iván

Törvényesítik az ipari tranzakciókat

Az átruházások bejelentési határidejét meghosszabbították

Az Uj Kelet tudósítójától

Egy régebbi minisztertanácsi határozat elrendelte, hogy az új ipartörvény megalkotásáig minden ásványi anyagra, petróleumra, ozocheitra s aszfaltra vonatkozó jogengedélyt, továbbá az östermei ágakhoz tartozó bármilyen bányák, földgázforrások, ásványvizutak és vízvesések, azonkívül minden ipari vállalat tulajdonjogát átírás, eladás, zálog vagy haszonbérlet címen esak is a minisztertanács által hozott ipar- és kereskedelemügyi miniszteri engedéllyel lehet átruházni.

Azokat a tranzakciókat, melyeket a törvényrendelet kihirdetése előtt bármilyen formában kötöttek, jogszerint semmiesnek jelentette ki a kormány még akkor is, ha az átruházás törvényes formákkal történt. Az ilyen tranzakciók elismerését, illetve revízióját az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumtól lehet kérelmezni s ha az úgy találja, hogy azok az ország gazdasági életére nem károsak, megadhatja az elismerést. Ez főleg a csatolt területeken 1916 augusztus 14. után kötött ipari tranzakciókra vonatkozik, melyek közül revízió alá kell bocsátani azokat is, melyeket az osztrák, magyar vagy orosz kormány engedélyezett ugyan.

Könnnyítést jelent a kormány két legutóbbi intézkedése. Az egyikben a kormány elvileg jóváhagyja mindazokat a tranzakciókat, amelyek ötven munkánál vagy husz lóerőnél kevesebbet foglaloztató ipari üzemekre vonatkoznak. Egyes indokolt esetekben az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium az ilyen tranzakciók törvényesnek való elismerését megtagadhatja.

A minisztertanács annakidején 1922 január elsejét tűzte ki az ilyen tranzakciók bejelentési határidejéül, de mert igen sok vállalat nem tudott e kötelezettségnek eleget tenni, a pénzügyminisztérium a bejelentés határidejét április huszoneketedikéig meghosszabbította. Az esetleg jóvá nem hagvott, vagy revízió alá nem bocsátott átruházások sorsáról egy későbbi minisztertanács fog dönteni.

az előzöld világ cipőkremje

Bakar választás ban befe nem egy törtéut, a munk ginél is lönben e selöválás pártiak hogy mé rálások onnan v dolgoztai

A Ca gosabb választás nek a la lakozásu sze. Első roshoz k birtokos zepa a rosokat, „Comuna az ipari sekt. E elemi is szabad e maga k

Már ban köz kök és l szabadal a liberál járat lép zöket. i azonnal neki eg ajtóban azonnal Bratianu előtt tel műk, n niük és szabad jelentett, agitator tónak t mellék é kal meg ták be a

AZ A

8. H

Ma d ket. Meg városból egyidős l mint az mélyszer öklük a ták a V élnék, zürzavar mi itt-é alatt, n adatott, rándokol házig el bevetett Es új ó ritjuk a jön-lesz egyikün akkor fe nézzük „Ugye, Ugye sz Chan és a leg berg, se És nem másutt r legesodt ujrakezd nagyobb rusalájin De van sziv?“ Az A szesz most ha a lányok karok m

A Militar-negyed szavazása Bukarestben

Egy eddig ismeretlen fejezet Zola Germináljából

— Az Uj Kelet bukaresti munkatársától —

Bukarest, március 8. A képviselőválasztások tegnap az egész fővárosban befejeződtek. A szavazás majdnem ugyanolyan körülmények között történt, mint a szenátusnál, csupán a munkásnegyedekben volt az eddigieknél is nagyobb az agitáció. Ez különben előrelátható is volt. A képviselőválasztás sokhelyütt a parasztpártiak jelentős esélyeivel indult és hogy mégis, kevés kivétellel, a liberálisok kerültek ki győztesen, az ottan van, hogy korteseik kiűnően dolgoztak.

A Calea Grivitei adta a legvilágosabb keresztmetszetét az egész választásnak. Hosszu utvonnal, amelynek a lakosai a legkülönbözőbb foglalkozású emberekből tevődnek össze. Első része, amely még a belváros közeléig esik, küldötte a nagykereskedőket, a bankárokat, a földművelőket és a magánzókat, a közepén a kiskereskedőket és a kisiparosokat, a vége pedig, amelyhez a „Comuna Militar“-negyed is tartozik, az ipari munkásokat és a földművelőket. Ez a sokféle ember mind egy elvált iskolába jött össze, hogy ott, szabad elhatározásból, megválassza a maga képviselőjét.

Már künn, az épület előtt azonban közbeleptek a választási ügynökök és bevitették a szavazókat saját szabaddalmazott szövegükkel. Jöttek a liberálisok ügynököi, felálltak a bejárat lenesőjére és figyeltek az érkezőket. Ha valami ismerősök jöttek, azonnal leszaladtak hozzá, átadták nekik egy vörös cédulát, amellyel az ajtóban álló katonák a szavazókat azonnal beengedték. Azoknak, akik Brătianuékra szavaztak, mindenképp előtérbe hozták a kényelmet, nem kellett órákig kinn állniuk és az iskola egész épületében szabad mozgást nyertek. Ez sokat jelentett, mert benn valamennyien agitátorokká váltak, minden választónak telebeszéltek a fejét és a fő, mellék és keresztfolyosókon, szavakkal meghajszolva őket, készen nyomták be a szavazatszedő terembe.

A szavazatszedő teremben ül a szavazatszedő bizottság. Ennek legtöbb tagja liberális. A választók között sokan voltak, földművelők és kisiparosok főleg, akik az urna előtt még nem tudták, hogy mire szavazzanak. És megkérdezték:

— Tessék mondani, mire szavazzak?

A pártatlan és szigorúan fegyelmezett bizottság néhány tagja (önkéntelenül) elszóltta magát:

— A keresztre.

A bizottság elnöke, ugylátszik, érezte a részrehajlatlanság kötelességét, mert megszólalt:

— Kérem, itt ne tessék propagandát csinálni!

Ért ez valamit? A „kereszt“ szót már kimondották.

Ezalatt künn is folyt az agitáció. Idősebb munkások jöttek és vörös rőpédulákat osztogattak. „Szavazzatok a szocialista párt jelöltjeire!“ Buzdító szöveg és jelük: a kalapács.

Utána, két liberális kortes tolakodott.

— Csak a keresztre szavazzatok! értitek?!

— En nem szavazok a keresztre, — mondotta egy meggyőződéses szocialista.

A liberális kortes megdühösödött: — Nem szavazol? Persze, te nem akarod a rendet. Felforgatók vagytok valamennyien!

Lassanként egész társadalomtudományi vita fejlődik ki.

— Hazugság! Mi nem vagyunk felforgatók.

— Egyenlőséget akartok!

— Csak a megélhetésben. Ott, igen, ott egyenlők akarunk lenni veletek. A műveltségben aki különbözik az különbözik. Ott nem is akarunk egyenlőséget, mert ott nem is lehet. Tehát nem igaz az, hogy bolsevikiek vagyunk. De a jó élethez nekünk is jogunk van.

Es most valami olyan következett, ami kétségbejöttön jellemezte, hogy az emberek mennyire befolyásolhatók. Mondottam, hogy a „Comuna Militar“-negyed lakosai is en-

nél a kerületnél szavaztak. Ennek a negyednek a lakosai, kevés kivétellel, Dumitrescu Militar földbirtokos és gyáros szolgálatában vannak, vagy legalább is valami összeköttetésben állnak vele. Ahogy az iskolaépület előtt a tömegben álltam és figyeltem a beszélgetéseket, észrevettem, hogy hirtelen a legtöbb beszélő elesendősült. Fiatal, vézna munkások, asszonyproletárok és megvénült dolgozók, láttam, egyszerre mind egy irányba néznek, ki az utra, azután visszakapják a fejüket, oldalra sugnak, hátra szólnak és egy pillanat alatt, mindenki kihuzza magát a vitából.

Dumitrescu Militar érkezett meg, két fiával, automobilon. Mint liberálisok és főnökök érkeztek és úgy is hatottak. Már a megjelenésük sokaknak megingatta választói elhatározását. De Dumitrescuék nem elégedtek meg ilyen kis benyomással, apa és két fia jönni-menni kezdett a szavazók között és főnök-alkalmazotti viszonylatukkal győzték meg a szavazókat. Az apróbb ágensek már be voltak tanítva: azt az érzést kell kelteni a Militar-negyedbeliek között, hogy gazdajuk meg fogja tudni kire adják le voksukat.

Istenem! Csalódos emberek is voltak közöttük. Ki vetíti ki azt az érzéshaborgást, ami ezekben a szerencsétlen kiszolgáltatott teremtnyeknek a lelkében, azalatt a rövid idő alatt, míg az urnához kerültek, végre ment! Egy, főnöküknek nemetsző szavazattal egész egzisztenciájukat tönkretethetik. Talán nem fordult még elő olyan eset, hogy emiatt valakit elbocsátottak? A Militar-negyed lakói szegények, nagy megpróbáltatáson mentek keresztül. Abony elnéztem gondolkodásba fordult arcukat, Germinál urai jutottak eszembe, akiket Zola ránehézített a bányamunkások lelkére.

A szavazók mellől eldaldogtak az ellenzéki kortesek. Aki munkás vörös szocialista rőpédulát tartott a kezében, igyekezett elszakítani vagy eltépni. Dumitrescu Militar földbirtokos és kenyérgyáros személyesen ott sétált a póri nép között és biztatta őket:

— Petre Jonescu, te, tudom, a liberálisokra fogsz szavazni... Hanem Dimitru Radulescu benned már

nem vagyok biztos... De nézd csak, a kenyérgyárban megüresedett a molnári állás... Érted?!

Hogyne értené! Vasile Stan is érti, Bogdan Firu is érti, Juliu Popescu is érti, mindenki megérti ezt, aki egyszer hallja.

A szavazatszedő bizottság előtt az emberek már preparálva állanak. Egy pillanat, felemelik a pecsétet és abban a kis távolságon, amely a listától a pecsétig vezet, benne van minden, ami egy életnek a gondja lehet és az a mozdulat, amellyel a Militar-negyedbeliek ráütötték a pecsétet a jelöltekre, a kétségbeesett nembánomság vagy a keserves meg gondoltság mozdulata volt.

A többi szavazók, akik senkitől nem függtek, nagyjából a parasztpártiakra szavaztak. Legelsősorban a magánhivatalnokok és az egyéb intellektuális és fixizetési emberek. A kereskedők majdnem kivétel nélkül a liberális jelöltekre adták le voksukat, az iparosok szavazata pedig, majdnem felében megosztott a liberálisok és a parasztpárt között. Ez a körülmény bizonyított arra, hogy az iparosok közelebb vannak a társadalmi evolúció szükségességének a megértéséhez. A szocialista jelöltekre, akik között Ilie Moskovitz is szerepelt, kevesen szavaztak. Az Averescu-párt jelöltjei, lévén színtelenek és szagtalanok, nem sok érdeklődést keltettek. Általában meg lehetett figyelni, hogy az embereknek a szélsőségek tetszenek a legjobban. Aki a liberálisokra esküdt, az fentartás nélkül esküdt és így esküdtek a szocialista program parasztpártiakra is. Hevesen, hogy úgy mondjam, dühösen. Keleti temperamentummal.

Kedden este, amikor a választások befejeződtek, a hazai gyekvő választók között sokan lehetett lelkiismeretfurdalása, megbánása, gondolkodnivalója. És, aki nézte emélyedt tekintetüket, úgy érezte: ebben a választásban nem az igazi akarat nyilatkozott meg.

Ben Ami

Central Buffet

Színház után

814

az elite közönség találkozó helye

AZ ÁLOMTELEPES

Irja Kaczér Ilés

8. Harc a testvérünkkel

Tel-Chalóm, a csatornaépítés utolsó napja, dél

Ma délfelé nagy öröm ért mind. Megérkezett két testvérünk a városból. Apa és fia. Az apa velem egyidős lehet. A fiu egy-két évvel több, mint az én Madárkám: sápadt, mélyszemű gyerek. A keblünkre elültük őket és sirtunk. Ők már látják a Várost, mi még nem. Ők ott élnek, amióta elhajóztak nyugat irányából ide a nyugodt keletre, mi itt élünk a telehalómi halimok alatt, nekünk mindmostanig nem adatott, hogy a régi falak alá felzárunk. Amíg a sápatortól a faházig eljutottunk, amíg a faházról a betetett földig: örökkévalóság volt. És új örökkévalóság, míg beterejük a nyáj legifjabb vemhét és betakarítjuk a két kezünk áldását... vajjon lesz? Az újabb esős-idezők egyikünk se mozdulhat innen. De akkor felkészülünk az utra és megnezzük a mi örökj városunkat. „Ugye, nagy Chananje testvér? Ugye szép?“

Chananje bólint. „A legnagyobb és a legszebb. Se Odessza, se Lemberg, se Krakau nem olyan nagy. És nem is olyan szép. Én már sehová sem tudnék élni. A világ legszépülősebb városa.“ Hallgat és ujjakezdi. „Talán mégse. Moszkva nagyobb, Lemberg is nagyobb. Jerusáljaim kicsi, mint egy anyaszív. De van-e nagyobb, mint az anyaszív?“

Az arcokon köröskörül mosoly. A szerszámok is nevetgélnek, pedig most hallgatnak. A férfiak állnak, a lányok se hordják a vesszőt, a karok mint az öreg bortól lelakad-

nak. Már mind irigyljük Chananjét, aki egyenesen odament és ottmaradt lakni. „Mesélj!“ mondja neki Dinjuska. „Te is kicsi Mélech“, eirgatja a gyereket, „mit láttál?“ A gyerek felel elsőnek. Megrázza tinesen, bársonysapkás fejét: „Nem szép ott, nem szép. Itt szép.“ Félősen az apjára néz, aztán eliramodik, mintha veréstől tartana. Nekikapaszkodik a bucsának, nagyanyit szemmel nézi a mocsárt, a felröppenő madarakat, Mákoskalács enyhe dombjait, a völgyet s a kékalapos hegyeket.

Az apja kelleetlenül legyint. „Tudatlan gyerek! Megmondhatja ő, mi az ott nekünk? Tudja ő, milyen édes ott lenni és énekelni meg tanulni? A Fálnál, ahol mindenki sirt, neki száraz maradt a szeme. A tanházban, ahol vita folyik, ő becsukja a száját. Amikor imádkozni kell, nincs sehol, künn csatargol a mezőn. Az arabok kölykeivel. Mit tudja ő, hogy ez a mi városunk, ahol a királyok laktak, ahol a királyok királya szombatot tart? Mit tudja ő, hogy ez az örökszombat városa, ahol csak sirni szabad napnap után és kiáltani az égbe, a mi külön egünkbe és tanulni a szent tant hajnaltól napestig, még éjjel is a sápadó mécs előtt hajladozni és a lelket lelkesíteni. Ő-érte és az egész népért?... Te Mélech, hé Mélech, ide hozzám!“

Már lázongott, már égett a szeme a haragtól és a méltatlankodástól. A keze ökölbeszorult, mert Mélech mintha nemis hallaná a kiáltását. Egyikünk se szólt egy szót se, már engedett az irigység. Egy pillanatra úgy véltem — ez itt az apánk harca velünk, a fiaikkal. Nekünk se akarózik már se görnyedni, se sirni, se kiáltani. A többiek is ezt gondolták?

Chananje visszasüppedt magába és nagy belső szomorúsággal mondta: „Egészen más volt, mielőtt jöttünk: nagyesszü, éles felfogásu. Nevettem magamban, amikor arra gondoltam, hogy itt hogy kifejlődik. De elromlott. A társai rontják-e vagy ő rontja a társait? Ugy bánt sokszor a lelki-furdalás, hogy én Nébat vagyok, és itt pedig Nébat-fia, aki vétkezik és a többit is vétkezésre viszi. Ő jaj nekem, nem Mélech ő, mert Mélech az a jó király, Saul, Dávid és Selómó, ő Jeroeám, a rossz...“

„De testvérem, szólott hozzá Ilyieska, ne gyötörd magadat, talán nemis olyan rossz, mint hiszed. Látom, szeret itt lenni, add ide hozzánk.“ Chananje néz rá, a szemé döbbenet csodálkozik. „Hozzátok?“ Ilyieska borotvált arca sötétebb. „Hozzánk.“ „Es ki biztosítana, hogy itt nem élne tilalmas életet?“ Zriél mosolyog és legyint, „Ezékéi rázza a fejét Nachmen is mintha szőfá-enyhülne. Ilyieska nem mosolyog. „Tilalmas életet? itt köztünk? Kihajítja a kacsákat meg a juhokat és pásztorkodik mint Abraham. Mint Jákob és az ő fia!“ A gyerek már lejött a bucsáról, sápadt arcán a napfény rózsállik, a szeme felgyul, a hangja is. „Apám, ott azon a dombon gyerekek vannak és báránykák.“ Jönnek erre! „Az apja meglóbálja szakálas fejét: „Csak pásztor legyen! Jákob sátorokban lakott: ott tanult és imádkozott.“ A ifjabb Song hangosan felnevet, Alfieri is nevet. Baszje Dinjuskával sug össze. Iza nagyon komolyan nézi Ilyieskát, aki most se mosolyog, csak közelebb hajol Chananjához. „Nemcsak pásztor. Ha felnő, vetni fog és szántani és segít nekünk.“ „Nektek?“ „Segít építeni. És ha ő akar építeni, mi segítünk neki.“

A gyerek szeme rajtunk, már köztünk van. Nem szól, várja, mit mond az apja. Chananje szavaikonok. „Sohal!“ Hirtelen más színt kap a hangja, az egész ember alázatosabb, mint volt. „Nem Nem is azért jöttem.“ „Hát miért jöttél?“ kérdezzük. A liván hozzámegey. „Akarsz te is itt lakni?“ És Zriél vidáman, biztatón: „Állj közeink. Kapsz földet amennyit akarsz, vizet is adunk hozzá: estére kész ez a zsilip. És majd ácsolunk neked házat is.“ És mindenfelől a biztatás. „Maradj Chananje“. Őt mindenki marasztja, nem úgy mint az arabokat.

Chananje ránk néz, szinte megrokkonyodott a vonásai. „Jerusáljimból ide?“ Megértjük mind: nehéz, lehetetlen cserét akarunk. De Ezekiel, aki indulatos ember, rászól. „Nem tetszik tán neked ez a völgy? Tán te is ösvért tenyésztesz meg őrüt?“ Hát persze, hogy az ujonjott testvér nem érti a kérdést, sem a sértődöttséget, mert most már mind sériődötten nézünk rá, hogy Abu Abdulla után neki se tetszik Tel-Chalóm. Alfieri hozzálép nyájasan és duruzsol a fülebe, mint egy asszony. „Te testvér, tudod milyen völgy ez? Itt szedegette Ruth és Naóm az elhullajtott kalászokat. Itt támasztotta fel Elisa a halott gyermeket. Itt kiáltott fel Jésva az égbe: Nap állj meg! És a nap megállott...“ Amultán figyelünk mindannyian: honnan veszi ezt Alfieri? Ő tudja, hogy ez az a völgy? Kitalál? Ő két hazát siratott odakünn: ezt a földet és az illatos Andaluziát, ahol ősei, orvosok, költők, csillagászok és forró mesemondók éltek. Ő is mesét mond? Gyanítjuk, kitalálta az egészet s most elmondja, hogy ideédesgesse Chananjét. De ha igaz? Chananje kimereszi a szemét: hiszi, Zriél hiszi, már maga Alfieri is hiszi. Már én is hiszem. Ez az a völgy...

KÖZGAZDASÁG

Hanyatlóban a galaci kikötő A magas városi adó miatt

Az Új Kelet tudósítójától.

A román kikötővárosok mint ismeretes, a ki- és bevitt áruk után bizonyos illetékeket számitanak fel városi adó címén. Ezek az illetékek azonban sohasem voltak nagyobbak, mint egy-egy százalék és így az árutranzitóforgalomra alig voltak hatással. Néhány hónappal ezelőtt azonban Galac város tanácsa lényegesen emelte ezt az adót, ami természetesen a Galaccon keresztül szállított árut is érezhetően megdrágította.

A galaci kereskedelmi és iparkamara legutóbbi ülésén foglalkozott ezzel a kérdéssel és a felszólalások nyomán kiderült, hogy Galac forgalma a magas városi adók miatt lényegesen megcsappant. Megállapítást nyert, hogy több romániai cég éppen ezekre az illetményekre való tekintettel elkerüli a galaci kikötőt és Konstancán keresztül exportál. Súlyosabb jelenség azonban, hogy a tranzitforgalom a danzingi kikötő felé terelődött, amely városi adó címen nem drágítja meg a keresztülvitt árut. Így a Romániából Jaffa felé irányuló tetemes áruszállítványok is kivétel nélkül Danzingon keresztül kerülnek kivitelre.

A kamara elhatározta, hogy átírja a városi tanácshoz, a kirótt illetékek felülgesztése, illetve lényegesen csökkentése érdekében. Egyben fölkéri a városi tanácsot, hogy a jövőben ilyen rendeletek kibocsátásakor előzőleg kérjék ki a kereskedelmi kamara véleményét is. Az „Argus” több kereskedőcég levelét közli, amely kimutatja, hogy a városi illeték további fentartása alkalmas a galaci kikötők tönkretételére és felszólítja a kormányt, hogy amennyiben a város nem változtat a mai helyzeten, felsőbb intézkedéssel lépjen közbe.

(x) Zürich tőzsde márc. 10-én. Nyitás: Berlin 203, Newyork 516, Milánó 2625, Prága 835, Budapest 66, Bécs 8, osztrák korona 7-50.

„Nem,” mondja Chananje eszenesen, „nem nekem való. Beteg ember vagyok én, nem bírom a munkát.” „Mi bajod?” faggatja Ilyicska. „A gyomrom, a májám, a tudóm. Az egész belső részem...” „Itt minden bajodat kihevered. Zriel a tüdejét köpdöste Kievbén, itt új tüdőt szerzett. Anonak elfolyt a vére, itt megizmosodott. Jisáj vézna, sápadt emberke volt, nézd, mint egy erős paraszt. A gyenge lányok itt megerősödnek, a gyerekek a régiék szerveit kapják. Mindenki más testet kap. Próbáld csak meg... Hozzá kell fogni testvér, hozzá kell fogni. Elég volt ezeröttszáz esztendő sötét kamrácskákban a görnyesztő asztalnál.” Chananje hallgat. Ilyicska megtapintja a csuklóját s a mellére hajítja a fülét. „A szíved jó, a neved is jól végzik a dolgukat.” Chananje rázza a fejét és halkán szól. „A test rendbe jön, de a lélek! Ha a test egészséges, a lélek leromlik. Vágyai vannak és elfelejti az alkotóját.” S mert mind hallgatnak, nekibátorodik. „Maradjatok ti itt, én visszamegyek oda. Ti itt dolgoztok, én ott áldom és dicsérem a Legfelsőt. Ti testtel, én lélekkel. A földnek éltek, én az égnek. És kicséréljük a termést. Ti nekem a földet, én nektek az égit. Igen. Gondoskodjatok rólam, hogy megtarthassam a törvényt és a parancsolatot. Csak azt kérem, amit jámbor ösünek az istentől: kenyeret és ruhát. Magamnak és a házamnépének, hogy ülhessek az ő hajlékai-ban helyeteket is.”

Ezékiel felugrik, az arca lángol az indulattól. „Elég volt! Helyettünk ne ülj sehó! Mi se térted semmit! Ha kell föld, azt kapsz. Kenyeret és ruhát nem. Elegen vannak dologke-rülők, semmivétők és koldusok, mi nem fogjuk szaporítani őket!” És

Belföld

(x) Rendelet a beváltatlan koronák bejelentésére. Az Osztrák-Magyar Bank végleges fölszámolásával újból időszzerűvé lett a még beváltatlan koronák ügye. Bukarestből jelentik, hogy a pénzügyminiszter errevonatkozólag rendeletet adott ki, amely a beváltatlan koronák bejelentésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza. Eszerint köteles minden lebélyegzett, vagy lebélyegzetlen koronabirtokos bejelenteni a pénzügyminisztériumnak: nevét, vagy cégét, pontos lakáscímét, foglalkozását és pontosan meg kell jelölje a tulajdonában levő koronamennyiség nagyságát. Igazolni kell ezenkívül, hogyan jutott a koronák birtokába és miért nem jelentette be, illetve váltotta be eddig. Az errevonatkozó kérvényekben egyszerre többen is eszközölhetik a bejelentést, de minden bejelentő után egy lei és huszonöt bani bélyeget kell a kérvényre alkalmazni. A beváltott koronamennyiséget egyelőre nem kell letétbe helyezni. A pénzügyminisztérium a bejelentések alapján pontos kimutatást közöl az Osztrák-Magyar Bankkal, amely a koronákat április folyamán be fogja váltani.

(x) Szabad a nyírott birka kivitele. Bukarestből jelentik, hogy a legfelsőbb gazdasági tanács megengedte a gypajujától fosztott birkák kivitelét.

(x) A negyedik prágai mintavásár. Bukarestből jelentik, hogy Csehszlovákia ottani kereskedelmi megbízottja irodát állított fel a prágai mintavásár romániai résztvevőinek utbaigazítására. Az iroda adja meg a vásárra utazók részére az igazolványokat, amely a különböző kedvezményeket jogosít. A vásárt március 12 és 19 között tartják meg. A romániai kereskedők külön vonaton utazhatnak Prágába. Az iroda címe: Bukarest, Pasagiul Roman 12. telefon 28-79) írásbeli kérdésekre is válaszol.

(x) Román só Bulgáriának. Bukarestből írják: A kormány elhatározta, hogy nagyobb mennyiségű sót exportál Bulgáriába. Az errevonatkozó szerződést a bolgár kormánnyal már megkötötték és az első szállítmányt, ötven vagon sót már továbbították is Szófiába.

Theodor Song: „Aki dolgozni akar, maradjon, aki lustálkodni, menjen!” Eduarg Song: „Nem leszünk a renyheség kitartói.” Iza Ilyicskára néz és biccent, Baszje Izára néz. Dinjuska Baszjét nézi, a litván is biccent. Zebulun még azt mondja: „Persze.”

Nachmen nem mond semmit. Se szóval, se mozdulattal. Mit hallgat? Magam is hallgatok, de tudom hogy mit. Igazat adok a testvéreimnek, bár úgy érzem, valahol nincs igazuk. Hol vétették el? A hangban. Az indulat nem jó rábeszélő, másként kellene közeledni ehhez a Chananjéhez. Én kezdjem?

Lejönnek a gyerekek a hegyről. Dél elmúlt? Hozzák az állatkáinkat. Milyen lármát csapnak! „Kisfiu, kisfiu! A városból kisfiu!” „Hogy hívnak téged?” kéri Cippora. „Mélech.” „Mélech!” ordítja a többi felé Kalbu. „Itt maradsz?” kéri Ruben. „En szeretnék... A kis Naómi is ott van, a többi is. Már összebarátkoztak. Mélech nézi, hogy fejk a lányok a kecskéket. Baszje és Dinjuska kezlet mos: ők a tehének alá ülnek a bögrékkel. Leülünk. Chananje is kap tejet meg kenyeret, a gyerek is. Zriel Chananje mellé ül. „Nézd Chananje, hiszen itt élhetsz a lelked szerint. És nevelheted a gyerekeidet is úgy. Majd télen, ha beköszönt az esős-ido, összeülünk, én, te, Nachmen és a gyerekeink, felgyűjtjük a do-logidőre a lélek természetét, a tan igéit és bölcseségét.” Nachmen mintha bólintana, hogy így lesz. Chananje gondolkozik.

A litván azt mondja Áronnak: „Ez itt marad.” Áron: „Jó is lesz.” Alfieri Ezékielhez fordul. „Kár volt mérgeledni. Szépszóra inkább hajlik.” „En már ilyen vagyok!” rándít a vállán Ezékiel. Mindnyájan meg-enyhülünk. Az idősebb Song mus-

(x) Az elvámolásnál szigorúan ellenőrzik a fakturákat. Bukarestből táviratozzák: A vámigazgatóság körrendeletet intézett a vámvitalakhoz, amelyben rámutat arra, hogy a kereskedők nagyrésze hamis fakturákat mutat be az elvámolásnál és ezért fokozottabb figyelemre és szigorubb ellenőrzésre szólítja fel az összes vámközveket.

(x) A CFR. kifizeti a Németországban rendelt mozdonyokat. Bukarestből írják: A vasutak hitelügyének rendezésére kiküldött bizottság a felveendő kölcsön összegét 550 millióban állapította meg. Ebből az összegből elsősorban kifizetik a Németországban rendelt mozdonyok árát, a fennmaradó összeget pedig más szükséges anyagbeszerzésre fordítják.

Külföld

(x) Az angolok német árut adnak el Romániában. A „L'Exportateur Belge” belga gazdasági szaklap közlése szerint az angolok nagymennyiségű német árut helyeznek el a román piacon. A lap szerint az angolok Németországban vásárolják ezt az árut és mint saját gyártmányukat exportálják Romániába, természetesen lényegesen magasabb áron. A szövetségesek között, mint ismeretes, bizonyos kereskedelmi egyezmények érvényesek, melyeket az angol kereskedők ily módon aknáznak ki.

(x) Román vágóállatok Ausztriában. Bécsből jelentik, hogy Sant Marxba 250 darab vágóállat érkezett Romániából, amelyet élosulyban ké-ként 850-1200 koronáért adtak.

Valutapiac

Páris, márc. 9. Bukarest 8 1/2, Berlin 11 1/2, Prága 18 3/4, Bécs 9 1/2, Newyork 111 1/2, Brüsszel 94, London 4559, Amsterdam 56 3/4, Milánó 56 3/4, Zürich 216, Budapest - Varsó -

Bécs, március 9. Bukarest 53-65, Zágráb 2437/4, Berlin 2900, Budapest 940, London 31800, Milánó 36900, Newyork 7325, Páris 65400, Prága 117 1/2, Szófia - Varsó 167-50, Zürich 1418, Amsterdam -

Berlin, márc. 9. Bukarest - Krisztiania 4650, Kopenhága 5325, Stockholm 6615, Helsingfors, 517-50, Róma 1270, London 1097 1/2, Newyork 250 - Páris 2245, Zürich 4875, Madrid - Bécs 375, Prága 4074, Budapest 3210, Amsterdam 9575, Bruxelles 2100.

Budapest, márc. 9. Lei 567 - Napoleon 2920, font sterling 3400 - leva 10, dollár 765 - francia frank 6925 - márká 310 - lira 3865 - osztr. kor. 1025, rubel - szokol 1237, svájci frank 149-50, dinár 990 - longyel márká 17 1/2.

Prága, márc. 9. Lei - dinár 8100, márká 2467 1/2, leva 3970, svájci frank 1205, norvég kor. 1110, dán kor. 1330, svéd kor. 1638, lira 314, fr. frank 555-50, font sterling 270, dollár 6170, osztr. kor. 73, holl. for 2360-50, lengy. márká 131-50 magy. korona 785 - dinár -

trálja a vendéget. „Épkézláb ember. Kell nekünk. Egy hét mulva egy birja, uint akármelyikünk.” Az ifjabb Song kiszámítja, hogy ha ez itt lett volna kezdettől fogva, egy nappal megrövidül ez a munka. Valaki tréfásan megjegyzi, ha egy nappal előbb vagyunk készen, akkor már nem talált volna együtt minket Chananje. Mindenki nevet, csak Ilyicska arca komoly. Ő nem bánja, ha egy hét mulva áll is munkába. „Tartok tőle,” mondja „nem marad.”

Ilyicska a legélesebb szemü. Jól látta. Chananje nem akar maradni. Odalép Ezékielhez, beszél hozzá hal-kan görnyedt alázattal, mint valami idegen hivatalnokhoz. Csak szakadozott szavak érnék el hozzám. „Nem hagyhatom ott... apáink... a szent... éhenveszünk... nemesak földi élet... lélek... másvilág... elhagytak minket... édes szenvedni... Jerusálajim... görnyedni a tanuláson... kint-ről nem küldenek... a próféták... a gyermek... elzúlik... a nagyapja is jámbor... nektek kell segíteni... a törvény... a tan... Ezékiel hallgatja, aztán türelmevesztetten ragadja fel a szekerejét s hegyezi a cöveket. Erős ütésekkal veri be a földbe. Sürgeti a litvánt: „Vesszőt!” A litvánt: „Nádat!” S már megint indulatos. „Sokat beszélsz, testvérem. Mi erre nem érnék rá. Maradsz? Kapsz földet. Nem maradsz?” Chananje el-lép tőle. Meg van rökönnyödvé. Ilyicskához megy. „Föld nem kell.” „Hát mi kell?” „Megmondtam.” „Egyebünk nincs” mondja Ilyicska s az arca kemény. „Akkor hát megyek.” „Menj!” Még nem megy. Felénk fordul, megkérdezi. „Hát menjek?” Megkeménytem a szívemet. „Ha nem akarod, ahogy mi akarjuk, csak menj.” Alfieri is révetegen azt mondja: „Menj, menj!” Nachmen

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A bálvány

Bemutató a kolozsvári Magyar Színházbán

Földes Imre drámájának: A bálvány-nak az alap gondolata: egy idegen ember, ezuttal a szibériai fogságból menekülő vidám huszártiszt bejut a belső Kinába. A Nyugatról jött idegent, a fehérceru embert, a kulturát állítja bele a sárga emberek misztikus világába. Ebbe a milióbe belerejt egy emberi gondolatot: a bálvány, az emberi élet bálványa: a gyermek, akiben az élet tovább él. Nagy téma ez a különös és egzotikus világ és nagy és mély gondolat: a gyermek. A bálvány Földes Imre háromfelvonásos darabja azonban, ebből a rejtelmes világból és ebből a mélyesen szép gondolatból nem értett meg semmit, nem látott meg semmit és nem tudott többet adni, csak néhány rossziú, sértő és profán hangot. A bálvány rossz darab.

Rossz darab azért, mert az a világ, amelyet megmutat, nem élő világ. Ebből a világból, a kínai élet misztikumából csak a copfokat mutatta meg. Rossz darab azért is, mert hatalmas gondolatot: a továbbélés, az újjászületés, a gyerek gondolatát az operettlibrettó silány eszközeivel dolgozta fel. Rossz darab, mert izléstelen és profán benne minden, ami szerelem, ami vágy: a darab minden motívuma. Alakjai ostobák és együgyűek, vértelenek, szegények és üresek. Benne van az egész pesti szellem: pesti izlés, pesti erotika. Korkép, kortünetekkel.

A színészek sokkal többet adtak, mint amennyit ez a darab megérdemel. A színház sokat áldozott és amit a rendezés megtehetett, megtett. Ezen a darabon azonban se a színészek erőfeszítése, se a színház áldozatkészsége nem tudott segíteni. Poór Lili és Janovics Jenő néha belopták a darabba azt a levegőt, amit a szerző kifejezett belőle: valamit adtak a misztikus Keletről. Izsáky Margit egy kis kínai leány szerepében sok erőt és sok fejlődést mutatott. Forgács Sándor mint mindig, most is tulságosan melankolikus volt. Táray Ferenc még ha akart volna, se lehetett volna jó. A többiek is mind igyekeztek. A színház tele volt, a közönség jól mulatott. A szerzőn mulatott. (s.)

most se mond semmit. Azt se, hogy ne menjen.

„Jó!” kiáltja Chananje és már nem kunyerál. Már olyan mint Ezékiel vagy a két Song akármelyike: büszke, indulatos. „Mélech, hó Mélech!” Veszi a botját, lecsap vele, magas homloka csupa ránc, öklét mutatja a gyerekek és átkozódik, mint egy haragos próféta. „Jöszte Mélech! Gonosz kölyök, te pogány. Itt maradnál ezek között! Mines ezeknek se istenük, se lelkiük, sem-mijük. Csak testük van, vétkes, lelketlen testük. Paraszatok! Így eldurvuljon Jiszrael népe. Nem is hiszem, hogy Jákob házából valók. Gyere ha mondom. Eh makacs rakoncátlan!” Megragadja a gyerek kezét (a mi gyerekeink; félszen egymáshoz húzódnak) s magával rántja. „Itt maradnál? Ebben az el-átkozott völgyben? Nem igaz, hogy itt szedte Ruth a kalászokat, itt sose termett kalász és nem is fog teremni soha. Nem igaz, hogy a halott gyermeket itt támasztotta fel Elisa, itt ölte meg a harminchárom gyermeket a Haragos, mert csufolták az ő kopaszágát. És a napot sem itt állította meg Jósua, ez nem Jósua völgye, de Jósufát völgye vagy tán a Hinnom völgye, erre kétszeres éjszaka borult, mert itt élt az átkos Amálek! Gyere Mélech, te tékozló fiu, apád szégyene, szomorúsága anyádnak, gyere!”

Tépte-cipelte magával a fiát, aki fel-fel-sírt, meg-megállt vele. Már messze volt az emelkedő halmok között a delelő nap alatt s még egyre hallottuk káromló szavát. „Szégyen és bűn... veszedelem... a rom-lásban élnek...” A gyerekek szó nélkül tereltek el a barmot. Vissza Mákoskalácsra. A szerszámjainkra hajlottunk és dolgoztunk tovább.

ÜVÉSZET

ány

Magyar Színházban
 ának: A bálvány-
 egy idegen em-
 fogságból mene-
 zt bejut a belső
 jötti degen, a
 kultúrát dltja bele
 szitikus világába.
 szjt egy em-
 akiben az élet
 ez a különös és
 gy és mély gon-
 bálvány Földes
 darabja azonban,
 gból és ebből a
 folatból nem ér-
 látott meg semmit
 adni, és k néhány
 ofán hangot. A

mert az a világ,
 nem az a világ,
 mai élet misztik-
 kat mutat meg,
 mert hatalmas
 és, az újjászüle-
 tését az operett-
 vel dolgozta fel.
 stelen és profán
 relem, ami vágy:
 tivuma Alakjai
 ek, értelenek.
 Benne van az
 pesti i les, pesti
 netekke.
 l többet adtak,
 ab megérdemel-
 tozott és amit a
 megtett Ezen a
 színészek erő-
 áldozta készsége
 Poór Lili és
 lopták a darabba
 szerző kifejezett
 k a misztikus
 t egy kis kínai
 t erőt és sok
 ács Sándor mint
 san melankólikus
 ha akart volna,
 többiek is mind
 z tele volt, a
 t. A szerzőn

Azt se, hogy
 manje és már
 lyan runt Ezé-
 akármelyike:
 télech, hē Mé-
 t, leesip vele,
 a rárc, öklét
 és átkozódik,
 róféta. Jöszte
 ók, te pogány-
 között! Mincs
 e lelkiik, sem-
 van. vétkes,
 sztok! Így el-
 népe. Nem is
 házábel valók.
 Eh mikacs ra-
 dja a gyerek
 keink félösen
) s magával
 Ebben az el-
 em igaz, hogy
 kalászokat, itt
 s nem is fog
 igaz, hogy a
 támaszotta fel
 harm néhány
 mert csufol-
 És a rapot sem
 i, ez nem Jósua
 lgye vagy tán
 e kétszeres éj-
 élt az átkos
 beh. t: tékozló
 szonorusága

val a fiát, aki
 állt vele. Már
 felkeldő halmok
 p alatt s még
 ló szavát. "Szé-
 lelem... a rom-
 gyerekek szó
 parmot Vissza
 szerszájnainka
 nk tovább.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat d. u. 3 órákor: Carmen. (Népszerű operaelőadás, mérsékelt délutáni hely-
 árakkal.)
 Szombat este: Bálvány. (Újdonság, 3-adszor, Rendes helyárakkal. Napibérlet 110. szám. B.)
 Vasárnap d. u. 3 órákor: A vasgyáros. (Mér-
 sékelet helyárakkal.)
 Vasárnap este: Cigánygrófnő. (Operettre-
 priz. V. Hegyi Lili és Sümegi Ödön ven-
 deggjátékával. Általános bérletszűnet-
 ben. Premierhelyárakkal.)
 Hétfő: Szentivánéji Álom. (Rendes helyárak-
 kal. Napibérlet 111. szám. C.)
 Kedd: Támár. (Operajújdonság, 4-edszer. Operahelyárakkal. Általános bérlet-
 szűnetben.)
 A másorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztárában.

Kék mazur — Tompa Bélával. Szerdán este lesz a Kék mazur-nak kilencedik elő-
 állása. Ezen az előadáson a férfi főszerepet vendégként Tompa Béla fogja játszani. A szerda esti előadást rendes helyárakkal, álta-
 lános bérletszűnetben tartják meg.

Szentivánéji Álom. Hétfőn este Shakes-
 peare Szentivánéji Álom című mesejátéka kerül színre Mendelssohn teljes zenéjével. A főszerepeket most is Poór Lili, Izsáky, Bar-
 roni Erzsé, Hajnal Klári, Táray Böske, Táray Ferenc, Lengyel Vilmos, Forgács Sándor, Leóvey, Nagy Gyula, Berky József, Berczi, Bálint, Pattantyus, Ováh Ferenc és Izsó Miklós fogják játszani, a tündérek számát pedig Susnek Anna és Rózsa Ili éneklék.

Támár. Bródy Miklós nagyszabású új operája, melynek diadalmos sikerét ritka egyhangúsággal állapította meg az egész sajtó, kedden este negyedszer fog színre-
 kerülni.

Kis grizetti. Teljes apparátussal folynak a szampai próbák a legközelebbi operett-
 műsorból, Stolz világhírű újdonságából, a Kis grizetti-ből. A szereposztás és külső ki-
 állás dolgában ugy készül erre az újdonságra, hogy a közönség teljes elismerését kivívja. A Kis grizetti-nak esütörtökön este lesz nálunk az első előadása s egyelőre hat egymástáni estére van kitűzve.

Uránia mozgó: Szombaton és vasárnap a Lili második és befejező része kerül bemutatásra. Mares Jolanta hasonlító című regénye után.

Apoló mozgó: Szombaton, vasárnap hányagi történet. Az örökség rabjai, izgalmas és érdekesítő, teljesen új szerű meséjű filmrövid.

Egyetem mozgó: Szombaton, vasárnap a milliomos kisasszony, finom pikantériájú vígjáték.

Felolós szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r. t.
 Hirdetéseket milliméteres díjazású szerint vessz fel a kiadóhivatal

Az Ifju Kelet

legközelebbi száma már csakis előfizetők számára jelenik meg.

Előfizetési ár egy évre 80 lei.

Az Ifju Kelet

kiadóhivatala felkéri a vidéki egyesületeket és a lap azon barátait, kik előfizetési gyűjtőveket vettek át, hogy elszámolásukat a hó 15-éig feltétlenül küldjék be az alábbi címre.

IFJU KELET KIADÓHIVATALA,
 Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Hölgyek figyelmébe!

Estélyi és utcai ruhákra legújabb divatu anyag, ezüst és gyöngyhímzés, mindenféle géphímzések, ajkrozás plissirozás és gouvrérozás gyorsan és szépen készülnek a

Himző Szalonban
 Unió-utca 15., emelet.

GANZ villamosági részvénysársaság üzemeltetősége

Plata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)

Eivállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpalcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Kötésvevényeket és felvilágosításokat általában nyújt. Telefon 403. 1200

Üzleti értesítés.

Tisztelt pártfogóim és vevőim szives tudomására hozom, hogy Janovits és Tsa cég megszűnt, amennyiben társamtól Fränkel Mór úrtól külön váltam. Mai naptól új tűzifa termelés és elárutási üzletemet Janowitz Vilmos tűzifa kereskedő cég alatt újra megkezdtem.

Igyekszik fogok a jövőben is szolid kiszolgálás és méltányos árak mellett vevőim teljes meglégedését kiérdemelni.

Részemre a társas tizletben alkalmazásban volt embereim nem vehetnek fel rendeléseket, hanem az újonnan alkalmazott és igazolvánnyal ellátott ügyökeim. Azonkivül felveszek rendeléseket a régi 127 és 918. sz. telefonokon, melyek továbbra is bitokomban maradtak.

Cluj, 1922. március 6-án.

Tisztelettel:

Janowitz Vilmos.

Eladó és felszerelve üzemképesen átadható

- 1 drb gyorsajtó 70-100 cm.
- 1 " " 63-85 "
- 1 " " 54-64 "
- 1 " tengelyajtó 30-40 "
- 1 " " 26-30 "
- 2 " Monolin szedőgép, román autókhoz is.

4000 kg betüanyag normál magas, közte román is.

- 200 " rézlécis
- 100 " rézkörzetek
- 25 drb regál
- 300 " új szedőszekrény
- 200 kg záró anyag hozzá való ramik komplet felszerelés
- 1 vágógép 71 cm 2, rezerv késsel
- 1 perfoláló gép 80 cm. lább. l hajtható
- 1 fűzőgép „Bremer“
- 1 drb borítégyártógép 4 nagyságra
- 1 " zacskókészítógép, mely nyom is egyúttal.

Minden géphez motor is felszerelve. Cím a kiadóhivatalban.

Fregoli Raglán
 gumiköppeney
 1330 divatöltöny

Neumann M.
 cégnél,
 Cluj, Piata Unirii
 (Fötér)

Krausz Samu
 női divat-szalont, Wienből hozott elsőrangú szabásnő vezetése mellett újból megnyitotta, ahol a legegységesebb francia ruhák és angol kosztümök készülnek.

CLUJ, Strada Radu. 5. (Bocskai-u.)

Nagyemennyiségű lampárok, szék táblák, veg. karlsbadi porcellán és Dittmar-féle lampárok készíti.

DEUTSCH H. I.
 üveg és porcellán nagykereskedés részvénysársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad
 Str. Nicolae Jorga (v. Zöldi-u.) 4.

TELEFON 71.
 1311

Pontos és szolid kiszolgálás.

TUNGSRAM

Műköszörüs, késes, műszerész
 1285

szakmába vágó munkákat szak-szerint, vállalom szolid és pontos kiszolgálással

Gajzágó Márton
 Cluj, Kincsi-utca 5. (Óvár.)

B O L O N D

az aki ügynöktől vesz drága essencet, míg nálam a legfinomabb **liquer essenziákat** megrendelheti utánvét mellett **75 lei kilogramonkénti árban**

1294 **Glück Henrik**
 Oradea-Mare (Nagyvárad)
 Calea Vict. volt Kolozsvári-a. 74.

Harisngát a legjobbat a legolesóbban csakis Imre Lajos

Calea Regele Ferdinand, Wesselényi-utcai üzletében vásárolhat.

Allandó nagy raktár pamutszövőfonalakban

Szövőcérna, nyers és fehérített 8-32 sz. Mulfonál fehérített ..... 3-10 sz. Hardwaterfonál, nyers és fehérített..... 6-32 sz.

Grohmann-féle fekete és piros szövőfonalak, festett szövőcérna, matringos és gombolyagos kötőpamutfonalak

„Viktoria“
 Váltóüzlet és kereskedelemi r. Timisoara, IV. Str. Bretianu 8. Telefon 97. Sürgőnyclm: Victoriabank.

Fogak ápolására legjobbnak bizonyult az **EBODONT** fogkréme

1329

Kapható a R Ó Z S A nagydrogériában, Cluj, Piata Unirei Nr. 26.

E hó elején nyílt meg Kossuth Lajos-utca 5. szám alatt Sugár & Co

Football, atletika, tennis és cserkész felszerelési cikkek óriási választékban és jutányos árban lesznek kaphatók ooooooooo

sportfelszerelések, kötött-árúk és uri divateikkek áruháza

Szarut, szaruhegyet, agancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű tlmárhulladékok legmagasabb napi árban vásárol

Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj
 1310

Jól és olcsón vásárolni csak a **Feiner Testvérek** engros és endetail áruraktárában lehet **Cluj.**

Cal. Reg. Ferd. (Wesselényi-u.)

Ujrafoncsorozás! Finntékrök gyártás!

Péchy és Társa

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapu-cinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1270

KERJEN ARAJANLATOT!

